

Dr. sc. Ante Novokmet*

**XXXIII. REDOVITO SAVJETOVANJE
HRVATSKOG UDRUŽENJA ZA KAZNENE
ZNANOSTI I PRAKSU
RAZMJENA ZNANJA, ISKUSTVA I IDEJA
KAZNENOPRAVNE ZNANOSTI I KAZNENOG
PRAVOSUĐA U UVJETIMA „NOVOG NORMALNOG“
Zagreb, 3.–4. prosinca 2020.**

U Zagrebu je od 3. do 4. prosinca 2020. održano XXXIII. redovito savjetovanje Hrvatskog udruženja za kaznene znanosti i praksu pod nazivom *Razmjena znanja, iskustva i ideja kaznenopravne znanosti i kaznenog pravosuđa u uvjetima „novog normalnog“*. Savjetovanje je održano, kako mu i sam naziv sugerira, u iznimno zahtjevnim uvjetima za državu i društvo uzrokovanim pandemijom COVID-19. Unatoč tome Hrvatsko udruženje za kaznene znanosti i praksu smoglo je snage, znanja i ideje da omogući kontinuitet održavanja savjetovanja. Uz uvažavanje zahtjevnosti trenutka njegova održavanja i uz brigu o poštivanju epidemioloških mjera, savjetovanje je održano u prostorijama Hrvatske odvjetničke komore u Zagrebu.

Četvrtak, 3. prosinca 2020.

1. OTVARANJE SAVJETOVANJA

Uvodnom riječju savjetovanje je otvorila predsjednica Hrvatskog udruženja za kaznene znanosti i praksu **prof. dr. sc. Zlata Đurđević**, redovita profesorica u trajnom zvanju Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Posebno je zahvalila gospodinu Josipu Šurjaku, predsjedniku Hrvatske odvjetničke komore, na gostoprinstvu i na uspostavljanju institucionalne suradnje Hrvatske odvjetničke komore i Hrvatskog udruženja za kaznene znanosti i praksu, koje je u postojećim uvjetima bilo od ključne važnosti za održavanje savjetovanja. U

* Dr. sc. Ante Novokmet, izvanredni profesor na Katedri kaznenopravnih znanosti Pravnog fakulteta Sveučilišta u Osijeku

svojem izlaganju konstatirala je da je ovim savjetovanjem završio njezin četvećerogodišnji mandat kao predsjednice Hrvatskog udruženja za kaznene znanosti i praksu, koji je predstavljao veliku čast i priznanje dugogodišnjem radu, ali je istovremeno bio izrazito dinamičan i prožet brojnim izazovnim trenucima vezanima uz promišljanje uloge i značenja Udruženja kao suvremene europske znanstveno-stručne platforme za raspravu o prijepornim kaznenopravnim temama u hrvatskom pravnom sustavu. Naglasila je da je Udruženje spoj teorije i prakse: teorije koja služi praksi i prakse koja se ne može razvijati bez teorije niti imati obilježje pravne ili kaznenopravne prakse bez teorije. Pravo nije obrt ni vještina, pravo je znanost, istaknula je profesorica Đurđević. Primjena prava intelektualna je zadaća utemeljena na pravnim konceptima, pojmovima i načelima. Baš zbog toga teorija i praksa jedno bez drugog ne mogu. Stoga i ovo savjetovanje pokazuje da konstruktivna uključenost brojnih stručnjaka, teoretičara i praktičara iz različitih institucija i s raznovrsnim izlaganjima o aktualnim kaznenopravnim temama pokazuje njihovu brigu za našu zajedničku kaznenopravnu struku.

Pozdravnom govoru pridružio se **mr. sc. Rajko Mlinarić**, sudac Ustavnog suda Republike Hrvatske. Napomenuo je da Ustavni sud s velikom znatiželjom i profesionalnim respektom prati sve što se događa u hrvatskoj znanosti i praksi, a osobito u kontekstu savjetovanja koje redovito organizira Hrvatsko udruženje za kaznene znanosti i praksu, kako bi u svoju redovitu praksu ugradio posljednja i aktualna dostignuća hrvatske pravne misli kad odlučuje o pojedinačnim predmetima iz svoje nadležnosti. Istaknuo je da se hrvatsko društvo nalazi u teškom i izazovnom vremenu, pogotovo u kontekstu očuvanja zdravlja. Pozvao je na profesionalnu odgovornost članova Udruženja da u svojim međusobnim odnosima i svakodnevnom radu podižu pravnu sigurnost i ukupnu vladavinu prava, koja nikad nema strop, nego uvijek ima prostora za podizanje na višu razinu.

Sudionicima skupa potom se obratio **Josip Šurjak**, predsjednik Hrvatske odvjetničke komore, pozdravljajući sve nazočne u ime više od pet tisuća odvjetnika i dvije tisuće odvjetničkih vježbenika. Iskazao je svoje zadovoljstvo i privilegij što je Hrvatska odvjetnička komora dobila priliku ugostiti tako važan i značajan skup posvećen kaznenopravnoj teoriji i praksi. Naglasio je da se samo kroz razgovor i suočavanje s čvrstim i konkretnim argumentima između svih onih tijela i institucija koje sudjeluju u kaznenom pravu i postupku mogu uspješno pratiti aktualni pravni trendovi i prevenirati zaostajanje u jurisprudenciji i struci.

2. IZLAGANJA PRVOG DANA

2.1. Aktualna kaznenoprocena pitanja

Izlaganje referata započela je **prof. dr. sc. Zlata Đurđević**, redovita profesorica u trajnom zvanju Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, s temom *Dekontitucionalizacija Vrhovnog suda RH u kaznenim predmetima i jačanje autoritarnih mehanizama za ujednačavanje sudske prakse: propuštena prilika Ustavnog suda RH*. U svojem je izlaganju pažnju posvetila odluci Ustavnog suda od 3. studenog 2020. godine, kojom je Ustavni sud utvrdio da Vrhovni sud RH kao najviši sud u Republici Hrvatskoj može osigurati jedinstvenu primjenu prava i jednakost svih građana pred zakonom i da početak rada Visokog kaznenog suda neće dovesti u pitanje njegove ovlasti iz čl. 116. Ustava RH. Tom je odlukom Ustavni sud RH potvrdio ustavnost rješenja kojim je ukinuta ovlast VSRH da odlučuje o ispravnosti primjene prava u nepravomoćnim odlukama kaznenih sudova i kojim je ta ovlast prenesena na novoosnovani Visoki kazneni sud. Svoju kritiku navedene Odluke argumentirala je analizom neujednačene sudske prakse kao povrede prava na pravičan postupak, obvezom uspostavljanja unutarnje sudačke neovisnosti te razmatranjem europskih standarda za usuglašavanje jedinstvene primjene prava i unutarnje sudačke neovisnosti na primjerima Njemačke i Francuske. Potom je promotrila ustavni sadržaj ovlasti osiguranja jedinstvene primjene prava u kaznenim predmetima i zabranu analogije s ovlastima u građanskim predmetima te upozorila na izvanprocesne i izvansudske mehanizme za ujednačavanje sudske prakse. Naposljetku je kritizirala kontinuirano smanjenje nadležnosti i djelokruga u kaznenim predmetima i gubitak kaznene sudbenosti Vrhovnog suda RH. Zaključno je istaknula da je ustanovljavanje Visokog kaznenog suda, na koji je prenesena cjelokupna žalbena nadležnost VSRH, nepromišljeno, površno i ishitreno normativno i organizacijsko rješenje, koje se temelji na pogrešnim ustavnopravnim, kaznenoprocenim i statističkim pretpostavkama, bez ikakve ustavnopravne, međunarodnopravne, poredbenopravne i teorijske analize, koje će ne samo produbiti institucionalne i funkcionalne nedostatke osiguranja jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti građana pred zakonom, koje u odnosu na predmete općinske nadležnosti već postoje u hrvatskom kaznenom pravosuđu, nego će i VSRH oduzeti ustavnu ovlast iz čl. 115. st. 1. i 3. Ustava da sudi u kaznenim predmetima, kao i ustavnu ovlast iz čl. 116. st. 1. Ustava RH da osigura jedinstvenu primjenu prava i ravnopravnost građana pred zakonom.

Drugi referat izložila je **Vanja Marušić**, ravnateljica Ureda za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta, pod nazivom *Oduzimanje imovinske koristi i privremene mjere osiguranja s posebnim osvrtom na trajanje mjera i poteškoće u praksi*. Pošavši u svojem izlaganju od neupitnog načela kaznenog

prava da nitko ne može zadržati korist stečenu kaznenim djelom, napomenula je da se učinkovita represija usmjerena na suzbijanje kaznenih djela koja se čine s ciljem stjecanja imovinske koristi ne može zadovoljiti samo izricanjem kazni za počinjeno kazneno djelo već je potrebno i od počinitelja oduzeti imovinsku korist stečenu kriminalnom djelatnošću. U svojem izlaganju analizirala je institut oduzimanja nezakonito stečene imovinske koristi razmatranjem privremene mjere osiguranja oduzimanja imovinske koristi stečene kaznenim djelom te njegovim aktualnim djelovanjem u praksi. Posebno su razmotreni procesni aspekti oduzimanja i privremene mjere osiguranja imovinske koristi. Zaključno se kritički osvrnula na nedostatke aktualnog normativnog rješenja koji utječu na praktičnu realizaciju oduzimanja imovinske koristi i ponudila konkretne praktične i zakonodavne prijedloge usmjerene na jačanje njezine učinkovitosti u svakodnevnom radu.

Treći referat prezentirala je **Milenka Slivar**, sutkinja Županijskog suda u Bjelovaru. Upoznala je prisutne s načinom na koji je sudska praksa odgovorila na zahtjevan zadatak koji ZKP propisuje u čl. 10. st. 3., a omogućava konvalidaciju nezakonitog dokaza iz čl. 10. st. 2. toč. 2. ZKP-a ako se radi o teškom obliku kaznenih djela iz nadležnosti županijskog suda, kod kojih interes kaznenog progona i kažnjavanja počinitelja preteže nad povredom prava. Poseban je naglasak stavljen na kriterije konvalidacije nezakonitih dokaza u slučaju potajno snimljenih privatnih snimki s aspekta prava na nepovredivost osobnog i obiteljskog života (prava na privatnost). Pokazala je da se u međuvremenu razvila relativno opsežna sudska praksa u vezi s mogućnosti uporabe potajnih privatnih audio- i videosnimki u dokaznom postupku. Zaključila je da konvalidacija nezakonitih dokaza i dalje treba biti ograničena samo na teška i najteža kaznena djela, kako je i *de lege lata* propisano zakonom.

Četvrti referat izložio je **Šime Matak**, odvjetnik iz Zagreba. U svojem izlaganju posebnu je pažnju posvetio pravnom položaju obrane kod prikupljanja i ocjene dokaza iz inozemstva. Istaknuo je da se obrana suočava ne samo s tijelima kaznenog progona i sa sudovima različitih država već i s različitim pravnim sustavima, koji mogu biti bitno drugačiji u odnosu na pravni sustav matične države. Obrana u tim slučajevima nema pristup informacijama, nije uključena u razmjenu informacija niti uživa potporu supranacionalnih institucija. Razmatrajući pravni položaj obrane prilikom prikupljanja dokaza u inozemstvu, problematizirao je okolnost da okrivljenik nema pravo obratiti se direktno stranom pravosudnom tijelu, već svoje pravo može teoretski ostvariti samo u okviru važećih prava obrane u skladu s nacionalnim kaznenim postupkom. Prezentirajući pravni položaj obrane prilikom kontrole zakonitosti i pouzdanosti dokaza pribavljenih u inozemstvu, naglasio je da naša praksa prihvaća pravilo *locus regit actum* i ocjenjuje valjanost dokaza prema pravu države u kojoj je dokaz pribavljen. Naposljetku je sugerirao da je okrivljeniku i njegovu branitelju potrebno dati više mogućnosti sudjelovanja u iniciranju i

prikupljanju dokaza iz inozemstva, kao i da se omogući sudjelovanje obrane u samom prikupljanja dokaza, uz primjenu prava one države koja ima viši standard zaštite okrivljenika.

2.2. Okrugli stol „Načelo javnosti kaznenog postupka: anomalija ili esencija vladavine prava“

Poslijepodnevni dio prvog dana savjetovanja bio je posvećen okruglom stolu pod nazivom *Načelo javnosti kaznenog postupka: anomalija ili esencija vladavine prava*. Okruglim je stolom moderirala **prof. dr. sc. Zlata Đurđević**, redovita profesorica u trajnom zvanju Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, a sudjelovali su: **mr. sc. Rajko Mlinarić**, sudac Ustavnog suda RH, **Damir Kos**, sudac Vrhovnog suda RH, **Darko Klier**, zamjenik Glavne državne odvjetnice RH, **dr. sc. Laura Valković**, odvjetnica, **prof. dr. sc. Elizabeta Ivičević Karas**, redovita profesorica Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, **Marina Mandić**, koordinatorica za medije i protokol MUP-a, **Nataša Božić**, novinarka N1 TV, i **Hrvoje Zovko**, predsjednik Hrvatskog novinarskog društva (HND). Uvodno je **prof. dr. sc. Zlata Đurđević** istaknula da je pitanje javnosti kaznenog postupka tema koja se u javnosti, ali i stručnim krugovima učestalo propituje. Problematizirala je tajnost i nejavnost istrage iz pozicije Zakona o kaznenom postupku iz 2008., kako prije tako i nakon Odluke Ustavnog suda iz 2012. te Novele ZKP-a iz 2013. Konstatirala je da su nakon Novele iz 2013. uvedena tri oblika javnosti kaznenog postupka; izvidi – tajni, istraga – nejavna i rasprava – javna. U nastavku je **mr. sc. Rajko Mlinarić** istaknuo bitnim govoriti o pitanju dosega prisutnosti javnosti u onim dijelovima postupka koji su tajni i/ili nejavni. Osvrnuvši se na neke recentne predmete u hrvatskoj pravosudnoj praksi, istaknuo je problematiku uhićenja u medijski eksponiranim slučajevima u najranijim fazama postupanja, gdje kazneni postupak nije još formalno započeo, a u kojima se u javnosti stvara dojam da je osoba već osuđena. Napomenuo je da se na taj način krši pretpostavka okrivljenikove nedužnosti, a uhićena osoba dovodi u ponižavajući položaj, te je pledirao za preventivno djelovanje kako bi se zaštitile temeljne ustavne vrijednosti usmjerene na zaštitu okrivljenika u kaznenom postupku. Potom je **Damir Kos**, sudac Vrhovnog suda Republike Hrvatske, upozorio na suštinsku razliku između istrage i izvida kaznenih djela i konstatirao da je sasvim razumljivo da je istraga u pravilu nejavna, no da se zakonom propisuju slučajevi u kojima se istraga iznimno može proglasiti tajnom. S druge strane izvidi su kaznenih djela tajni, a kako se u okviru izvida u pravilu provode i posebne dokazne radnje, mišljenja je da za sadržaj provedenih posebnih dokaznih radnji smiju znati isključivo osobe koje su uključene u provedbu tih radnji. Nadovezujući se na problematiku javnog izvještavanja s mjesta događaja

u trenutku poduzimanja uhićenja u medijski eksponiranim slučajevima, smatra da se radi o svjesnim dojavama predstavnicima medija. U takvim slučajevima nedvojbeno dolazi do stigmatizacije uhićenih osoba, no smatra da takve radnje nisu protivne Ustavu RH ni Zakonu o kaznenom postupku. Drugo je pitanje mogu li takve osobe tražiti zaštitu zbog posljedica koje su nastupile i tko bi bio odgovoran u navedenom slučaju. U nastavku je **Darko Klier**, zamjenik Glavne državne odvjetnice Republike Hrvatske, istaknuo da je u problematici javnosti postupka potrebno biti oprezan jer ona ipak traži pažljivo balansiranje između težnje za učinkovitošću kaznenog progona i vođenja kaznenog postupka te prava javnosti na informaciju o tijeku i ishodu postupka. Smatra da mediji moraju biti nositelji istinite, provjerene i pravodobne informacije, jer u svojem obraćanju javnosti stvaraju sliku o funkcioniranju kaznenog pravosuđa u cjelini. Drži da je aktualno uređenje, u kojem je istraga nejavna faza prethodnog postupka, ispravno rješenje. Pojasnio je da istraga nije tajna za sudionike postupka, ali je tajna što se tiče iznesenog sadržaja, iako ni to nije kažnjivo. Dalje je **dr. sc. Laura Valković**, odvjetnica iz Zagreba, naglasila da je načelo javnosti doista esencija kaznenog postupka, koju moramo pažljivo primjenjivati i zaštititi od različitih zloupotreba. Drži da je aktualno zakonsko rješenje dobro, no u praksi je vidljivo da se ne provodi na ispravan način. Smatra da bi javno informiranje, pogotovo u medijski eksponiranim slučajevima, trebalo biti objektivno na način da se ne favorizira isključivo jedna stranka u postupku, nego da se nastoji prikazati maksimalno objektivna slika suđenja na raspravi. U raspravu se potom uključila **prof. dr. sc. Elizabeta Ivičević Karas**, redovita profesorica Pravnog fakulteta u Zagrebu. Apostrofirala je javnost kaznenog postupka kao jedan od aspekata prava na pravično suđenje koji ima dvojaku funkciju; s jedne strane štiti prava okrivljenika, a s druge strane jača povjerenje javnosti u rad pravosuđa, posebno u sudove, jer građani mogu uvidjeti kako sudovi sude, ali i očekivati da sude kako se od njih to i očekuje. Osim toga valja naglasiti da načelo javnosti pruža institucionalno jamstvo da će sud, stranke i drugi sudionici kaznenog postupka (svjedoci, vještaci itd.) poštovati zakon. Osobito je naglasila da zbog toga načelo javnosti pored čl. 6. obuhvaća i pravo na slobodu izražavanja iz čl. 10. EKLJP-a. U tom smislu mediji imaju pravo i puni legitimitet izvještavati javnost o stvarima od javnog interesa, pa čak i tijekom prethodnog postupka. U nastavku je **Vedrana Šimunda Nikolić**, pomoćnica ministra pravosuđa i uprave, napomenula da je načelo javnosti temeljno i osnovno načelo svih načela kaznenog postupka jer daje priliku propitkivati rad tijela kaznenog postupka. Ono u konačnici osigurava da postupak bude proveden na pravičan način kako bi presuda kojom se rješava pitanje okrivljenikove krivnje i nedužnosti bila pravilna, točna i potpuna. Potom je **Marina Mandić**, koordinatorka za medije i protokol Ministarstva unutarnjih poslova, napomenula da je njezino razmatranje javnosti postupka primarno usmjereno na izvide kaznenih djela, koji su po svojoj prirodi tajni, zbog čega su u praksi

najveći izazovi s kojima se susreće policija. Drži da nije jednostavno samo konstatirati da su izvidi tajni te da je iznošenje bilo kakvih podataka iz te faze postupka propisano kao kazneno djelo. U svojem svakodnevnom radu nastoji osvijestiti kako pojedinim novinarima tako i medijima u najširem smislu riječi važnost i dosege navedene zakonske odredbe te rizike koji za kazneni postupak postoje ukoliko podaci u toj fazi postupka budu javno objavljeni. Naglašava da se u javnosti često stječe pogrešna informacija da policija štiti počinitelja kaznenog djela, no ta percepcija nije u skladu ni s prirodom ni sa svrhom izvida i odgovornosti koju policija ima u toj fazi postupka. U nastavku je **Hrvoje Zovko**, predsjednik Hrvatskog novinarskog društva, istaknuo da je pravo novinara ne samo da izvještavaju nego i da propitkuju. Napominje da se nijedna profesija ne smije generalizirati, pa tako ni novinarska. Upozorio je na suvremeni razvoj i komparativna iskustva u zadnjih petnaest godina, na to da je u stranim zemljama postala praksa da policija poziva novinare na svoje konferencije i prikazuje im uhićenja u određenim slučajevima. Smatra da je u takvoj situaciji interes javnosti da sazna za takva uhićenja i događaje i da se samom objavom snimke ne tvrdi da je netko kriv. Konstatira da treba staviti veći naglasak na prevenciju i edukaciju, no ne samo novinara nego i svih dionika kaznenog pravosuđa.

Petak, 4. prosinca 2020.

3. IZLAGANJA DRUGOG DANA

3.1. Implementacija kaznenoprocenih direktiva Europske unije

Drugi dan savjetovanja svojim su izlaganjem na temu *Neka pitanja usklađenosti hrvatskog kaznenog procesnog prava s direktivama o pravima obrane* otvorili **prof. dr. sc. Elizabeta Ivičević Karas**, redovita profesorica Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, **doc. dr. sc. Marin Bonačić**, docent Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, i **doc. dr. sc. Zoran Burić**, docent Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. U svojem izlaganju prikazali su rezultate implementacije u hrvatsko kazneno procesno pravo Direktive o pravu na informiranje, Direktive o pravu na pristup odvjetniku i Direktive o pravu na tumačenje i prevođenje. Naglasak su stavili na istraživanje prakse VSRH ciljanim pretraživanjem onih sudskih odluka koje su obuhvatile pitanja koja su se tijekom implementacijskog procesa pokazala spornima i o kojima se raspravljalo u domaćoj stručnoj javnosti. Razmotrivši sporna pitanja, generalno su zaključili da je hrvatski normativni okvir usklađen s razmatranim direktivama o pravima obrane, ali da se u praksi još uvijek pojavljuju određena pitanja na koja tek

treba dati konkretne odgovore. Zbog toga su na kraju svojeg izlaganja ponudili konkretne zaključke i preporuke kao prilog nastojanju da se transponirane direktive na koherentan način oživotvore u svakodnevnoj pravosudnoj praksi.

Drugi referat izložila je **dr. sc. Ivana Radić**, poslijedoktorandica Pravnog fakulteta Sveučilišta u Splitu, na temu *Implementacija Direktive o postupovnim jamstvima za djecu koja su osumnjičeni ili optuženi u kaznenim postupcima u hrvatskom zakonodavstvu*. U svojem je izlaganju analizirala pojedina postupovna prava koja Direktiva jamči maloljetnicima u kaznenom postupku kroz prizmu posljednjih izmjena ZSM-a kako bi se utvrdilo na koji su način najvažnija procesna prava iz Direktive regulirana u hrvatskom maloljetničkom zakonodavstvu. Razmatrajući pojedine postupovne aspekte, utvrdila je kako je hrvatski kazneni postupak prema maloljetnicima u velikoj mjeri usklađen sa svim procesnim standardima navedenima u Direktivi, pa čak i da ZSM nudi i više standarde zaštite maloljetnih okrivljenika, što je osobito vidljivo kod ostvarivanja prava na branitelja u kaznenom postupku. No istaknula je i određene nedostatke aktualnog rješenja, među kojima se osobito ističe primjena alternativnih mjera, slijedom čega je zaključila da će biti potrebno oslušivati reakcije prakse, koja će zasigurno usmjeriti buduće izmjene zakona.

Treći referat, pod naslovom *Zaštita žrtava u kaznenom postupku – praktična implementacije Direktive 2012/29/EU*, izložile su **dr. sc. Reana Bezić**, poslijedoktorandica Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, i **Petra Šprem**, istraživačica na projektu Hrvatske zaklade za znanost Hrvatski monitor nasilja na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Na početku izlaganja podsjetile su na postanak i tijek transponiranja Direktive 2012/29/EU u hrvatski pravni sustav i naglasile da je Direktiva prenesena na zadovoljavajući način. Potom su prikazale rezultate svojeg istraživanja, kojim su nastojale utvrditi na koji je način Direktiva implementirana u pravosudnoj praksi. Istraživanje je provedeno među djelatnicima Odjela za podršku žrtvama i svjedocima na sedam županijskih sudova i u organizacijama koje su navedene na letku koji se žrtvi daje na policiji, državnom odvjetništvu i sudu. Zaključno su istaknule da normativna dostatnost na području prava žrtava nije dovoljna garancija adekvatne provedbe u praksi. Napomenule su da problemi u ovom području postoje, ali nisu nerješivi. Predložile su da se Odjeli za podršku žrtvama i svjedocima i organizacije za pomoć žrtvama i svjedocima trebaju uključiti kao aktivni sudionici u postupku izrade konkretnih zakonskih rješenja te su naglasile potrebu uspostavljanja javne baze podataka koja bi omogućila uvid u učinkovitost provedbe sustava podrške žrtvama.

3.2. Implementacija kaznenoprocenih direktiva Europske unije

Četvrti referat prezentirao je **prof. dr. sc. Ivo Josipović**, redoviti profesor u trajnom zvanju Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, na temu *Prekršajna odgovornost za promicanje ideologija suprotnih Ustavu Republike Hrvatske*. Uvodno je naglasio da je u javnosti već dugo prisutan fenomen promicanja ideologije desnog radikalizma u formi reminiscencija na ustaški pokret i njegovu vlast tijekom Drugog svjetskog rata. Istaknuo je da je korištenje ustaških simbola, posebice pozdrava/uzvika „Za dom, spremni!“, rašireno i opravdava se različitim razlozima, od onih koji u podlozi imaju prihvaćanje ustaške ideologije, preko shvaćanja da se taj pozdrav emancipirao od ustaštva jer se koristio u simbolima i praksi pojedinih legalnih postrojbi hrvatskih oružanih snaga u Domovinskom ratu, da je riječ o uzviku koji se koristio neovisno o ustaštvu, pa do pomodarstva, posebno u mladoj generaciji itd. U nastavku je prikazao aktualnu praksu prekršajnih sudova te analizirao recentno pravno shvaćanje Visokog prekršajnog suda. Naposljetku je predložio rješenja kojima bi se u navedenim slučajevima *pro futuro* mogao zaštititi ustavnopravni poredak Republike Hrvatske kroz sustav prekršajnog i kaznenog prava.

Peti referat, naslovljen *Širenje zaraznih bolesti kao prijetnja ostvarivanju ljudske sigurnosti i kaznenopravni mehanizmi u sprječavanju širenja bolesti COVID-19*, koji su zajednički predstavili **doc. dr. sc. Sunčana Rokсандić**, docentica na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, i **Krešimir Mamić**, voditelj Službe terorizma MUP-a, Ravnateljstvo policije, izazvao je veliku pažnju i interes sudionika budući da je pandemija COVID-19 (SARS-CoV-2) nedvojbeno postala glavni globalni problem javnog zdravstva i ljudske sigurnosti. U svojem izlaganju osobito su naglasili brojne izazove za kazneno pravosuđe uzrokovane pandemijom jer su sve države svijeta uvele mjere kojima se ograničavaju ljudska prava i slobode neophodne u svakom demokratskom društvu kako bi se spriječilo širenje te zarazne bolesti i umanjili njezini nepovoljni ishodi. Najprije su analizirali pravo na zdravstvenu zaštitu kao temeljno pravo i primjer ograničenja slobode radi zaštite zdravlja drugih te u tom kontekstu relevantnu praksu ESLJP-a. Poseban naglasak stavili su na normativni okvir usmjeren na sprječavanje širenja zaraznih bolesti u Republici Hrvatskoj i izazove za domaći pravni sustavi koje u tom smislu donosi pandemija uzrokovana novim koronavirusom. Naposljetku su istaknuli da kazneno djelo širenja i prenošenja zaraznih bolesti, propisano u čl. 180. KZ-a, i prekršaji iz Zakona o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti pružaju dobru normativnu osnovu iz razloga što su time postavljene granice dopuštenog ponašanja, a ne zato što kazneno pravo treba postati glavna brana nerazumijevanju važnosti odgovornog zdravstvenog ponašanja.

Šesti referat na temu *Uvjetni otpust u perspektivi suvremenog hrvatskog kaznenog zakonodavstva i kaznenopravne prakse probacijske službe* izložile

su **Zdenka Kokić-Puce**, voditeljica Službe za ljudske potencijale u kaznenim tijelima u Središnjem uredu Uprave za zatvorski sustav i probaciju Ministarstva pravosuđa, **Goran Brkić**, načelnik Sektora za probaciju u Upravi za zatvorski sustav i probaciju Ministarstva pravosuđa, i **Snježana Maloić**, voditeljica Odjela za probacijske poslove tijekom i nakon kazne zatvora i uvjetnog otpusta u Sektoru za probaciju u Upravi za zatvorski sustav i probaciju Ministarstva pravosuđa. Svoje izlaganje posvetili su uvjetnom otpustu kao jednom od najučinkovitijih načina postizanja socijalne reintegracije zatvorenika i prevencije recidivizma. Prezentirali su rezultate istraživanja prakse uvjetnog otpusta te značaj intervencija usmjerenih na socijalnu reintegraciju zatvorenika, koje su dodatno omogućene ustrojavanjem probacijske službe. Istaknuli su da bi daljnje unaprjeđivanje instituta uvjetnog otpusta svakako trebalo graditi na svim dosadašnjim pozitivnim iskustvima ranije kaznenopravne prakse kako Povjerenstva za uvjetni otpust tako i županijskih sudova te zatvorskog i probacijskog sustava.

3.3. Kaznenopravna suradnja u Europskoj uniji

Poslijepodnevni dio drugog dana savjetovanja otvorili su **Igor Materljan**, pravni savjetnik u Europskoj komisiji, DG Eurostat, Luxembourg, i **Gordana Materljan**, pravna savjetnica u Europskoj komisiji, Ured za publikacije, Luxembourg, s temom *Europski istražni nalog i nacionalni sustavi pravnih lijekova: pitanje primjerene razine zaštite temeljnih prava u državi izdavanja naloga*. U svojem izlaganju dotaknuli su se problematike pravnog sredstva protiv odluke o izdavanju europskog istražnog naloga. U tom su kontekstu problematizirali pravo okrivljenika na postojanje pravnog sredstva protiv odluke o izdavanju europskog istražnog naloga uzimajući u obzir interes načela uzajamnog povjerenja i priznavanja te interes zaštite temeljnih prava okrivljenika. Posebnu su pažnju posvetili predmetu Gavanazov protiv Bugarske, u kojem Sud EU-a nije uspio zauzeti jasan i određen stav o tome koja se razina zaštite temeljnih prava treba pružati u području europskog istražnog naloga. Smatraju da je na taj način Sud ne samo dao prednost pojednostavnjenju i ubrzanju pravosudne suradnje na štetu zaštite temeljnih prava okrivljenikove obrane već je takvim stavom prebacio odgovornost zaštite temeljnih prava s tijela izdavatelja naloga, koje je jedini prikladan forum za raspravu o tim pitanjima, na tijelo izvršitelja. Time je, zaključili su, Sud EU-a propustio dati potrebni impuls prema utvrđivanju minimalnih pravila i postupnoj harmonizaciji kaznenog postupka na razini EU-a.

Drugi referat, na temu *Izvanredne okolnosti: utjecaj bolesti COVID-19 na učinkovitu međunarodnu pravosudnu i policijsku suradnju i zaštitu ljudskih prava*, prezentirali su **Marijo Rošić**, voditelj Ureda časnika za vezu Repu-

blike Hrvatske u Europolu, i **mr. sc. Danka Hržina**, zamjenica Općinskog državnog odvjetnika upućena u Državno odvjetništvo Republike Hrvatske i nacionalna predstavnica za Europsku pravosudnu mrežu u kaznenim stvarima. Svoje su izlaganje posvetili izvanrednim mjerama uvedenima kao posljedica pandemije COVID-19 i načinu na koji su se odrazile na međunarodnu policijsku i pravosudnu suradnju. Posebnu su pažnju posvetili uvjetima pod kojima može doći do primjene izvanrednih mjera i derogiranja primjene EKZLJP-a sukladno čl. 15. te tome kako bi se i pod kojim uvjetima navedene odredbe mogle primijeniti na aktualnu situaciju uzrokovanu pandemijom bolesti COVID-19. Potom su upozorili na teškoće s kojima se u uvjetima pandemije COVID-19 u svakodnevnom radu susreću tijela pravosudne suradnje. Naposljetku su propitivali pitanje učinkovite pravosudne suradnje u uvjetima pandemije bolesti COVID-19, među kojima su osobito istaknuti odnos država članica prema učinkovitom kaznenom progonu i pravosudnoj suradnji u vrijeme pandemije te posljedice protuepidemijskih mjera za pravosudnu suradnju i učinkovit kazneni postupak.

Posljednje izlaganje, na temu *Zajednički istražni timovi – koncept i analiza multilateralnog vođenja istrage i prikupljanja dokaza u Europskoj uniji*, održao je **Zoran Vinković**, zamjenik Općinske državne odvjetnice u Čakovcu. Uvodno je iznio genezu nastanka instituta zajedničkih istražnih timova, pri čemu se osobito osvrnuo na promjenu paradigme u smislu zamjene konvencijskog sustava uređivanja instituta ranijeg trećeg stupa u sustav okvirnih odluka. Nakon toga detaljno je izložio sadržaj Okvirne odluke Vijeća 2002/465/PUP od 13. lipnja 2002. Praktične implikacije instituta prikazao je kroz rad Agencije Europske unije za suradnju u kaznenom pravosuđu – Eurojusta te je u konačnici iznio nacionalnu regulaciju kroz odredbe Zakona o pravosudnoj suradnji u kaznenim predmetima s državama članicama Europske unije, gdje je detaljno reguliran način korištenja instituta od strane državnog odvjetništva. Iznio je i praktičan primjer jedinog slučaja korištenja tog instituta u domaćoj praksi, uz zaključnu misao kako su njegove prednosti mnogostruke, što bi trebalo poticajno djelovati na češće korištenje u budućoj praksi.

Naposljetku je održana tradicionalna tribina, na kojoj su dani odgovori na postavljena praktična pitanja i raspravljene druge kaznenopravne aktualnosti.